

Lucija Burić

U spomen Vinku Zlamaliku

Hrvatski povjesničari umjetnosti: Vinko Zlamalik (1923.–1991.), znanstveno-stručni skup povodom 100. obljetnice rođenja Vinka Zlamalika, Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, Zagreb, 7. prosinca 2023.

FOTO M. Petrinović

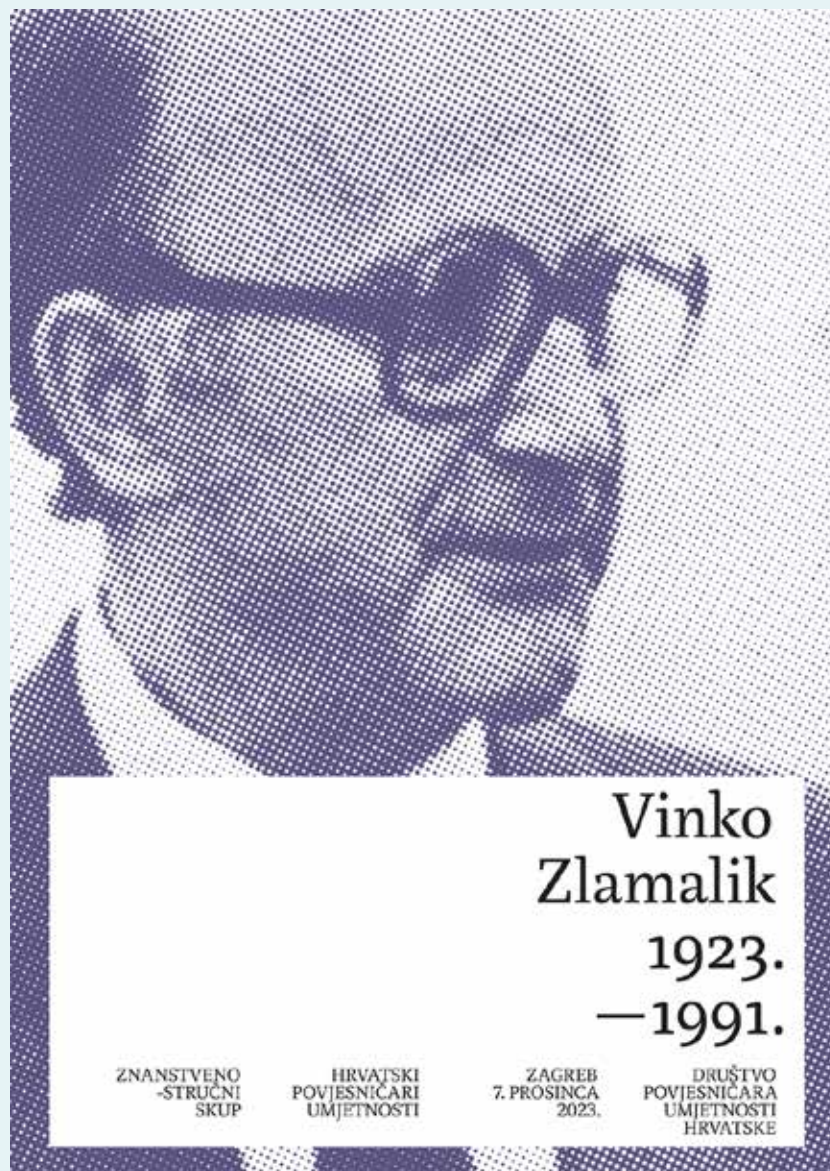
Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske pokrenulo je 2013. projekt *Hrvatski povjesničari umjetnosti* u cilju objedinjavanja spoznaja o radu uglednih domaćih povjesničara umjetnosti i njihova nasljeđa kroz organizaciju ciklusa znanstveno-stručnih skupova. U okviru ovog ciklusa, koji je tijekom posljednjeg desetljeća obradio doprinos Artura Schneidera, Radovana Ivančevića, Gjure Szabe, Lelje Dobronić, Olge Maruševski i Ljube Karamana, 7. prosinca 2023. održan je jednodnevni znanstveno-stručni skup posvećen Vinku Zlamaliku povodom stote obljetnice njegovog rođenja. Skup je održan u prostorijama DPUH-a, a organiziran je u suradnji s projektom Hrvatske zaklade za znanost *Istraživanje provenijencije umjetnina u zagrebačkim zbirkama* (IP-2020-02-1356), koji se provodi u Strossmayerovoj galeriji starih majstora HAZU-a.

Vinko Zlamalik (Gradačac, BiH, 1923. – Zagreb, 1991.), poznat stručnoj javnosti prvenstveno kao dugogodišnji upravitelj Strossmayerove galerije, diplomirao je povijest umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1953., gdje je trideset godina kasnije obranio i svoju doktorsku disertaciju na temu slikarstva Bele Čikoša Sesije. Svoju stručnu karijeru započeo je u Kabinetu za numizmatiku i medalje JAZU-a (danas HAZU), gdje je nastavio djelovati kao upravitelj Galerije od 1964. do kraja života. Za vrijeme njegove uprave fundus Strossmayerove galerije znatno je obogaćen darovima i otkupima, a zaslužan je i za ključne kataloge stalnog postava Galerije te luksuzno izdanje s odabranim djelima iz zbirke

Galerije otisnuto na više stranih jezika. Djelovanje DPUH-a obilježio je kao njegov suosnivač, višedesetljetni predsjednik i glavni urednik znanstvenog časopisa *Peristil*. Njegov znanstveni opus sačinjava niz izložbi, kataloga i monografija posvećenih širokom spektru tema: od medaljerskog stvaralaštva i slikarstva starih majstora sve do moderne umjetnosti na području Hrvatske i povijesti istaknutih donatora i donacija Strossmayerovoj galeriji.

S jedanaest izlaganja povjesničara umjetnosti djelatnih u hrvatskim muzejskim institucijama i na fakultetima, kao i samostalnih istraživača, uz jednoga sudionika iz Bosne i Hercegovine odnosno Slovenije, ovaj je skup označio prilog valorizaciji Zlamalikova svestrana rada kroz suvremenu interpretaciju njegova nasljeđa i predstavljanje važnih novih istraživačkih tema, koristeći njegova istraživanja i radove kao polazišnu točku.

Prvu su sesiju skupa otvorile Josipa Alviž i Jasmina Nestić izlaganjem o Zlamalikovu stručnom formiranju s naglaskom na godine studija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, ističući, osim kolegija koje je pohađao, njegov stručni i društveni angažman, čime su obogatile poznavanje njegova životopisa i početaka profesionalnog puta, ali i povijest studija povijesti umjetnosti na zagrebačkom fakultetu. Sanja Cvetnić pružila je uvid u Zlamalikov pionirski znanstveno-istraživački projekt započet 1990., čiji je cilj bio verificirati atribucije djela iz zbirke Strossmayerove galerije te izložila slučaj atribucije slike *Poduka crtanja* Giovanniju

DIZAJN PLAKATA T. Vlanić

Serodineu, kao i sudbinu projekta nakon istraživačeve iznenadne smrti. Na Zlamalikovo djelovanje u Strossmayerovoj galeriji osvrnuo se Ivan Ferenčak, koji je predstavio upraviteljevu nezaobilaznu ulogu u ostvarenju donacije Ante Topića Mimare te opisao dolazak i smještaj Topićevih umjetnina prije njihova uklučenja u zbirku Galerije. Pritom su rasvijetljeni podaci o Zlamalikovoj interakciji s donatorom, njegov doprinos u pronalaženju, istraživanju i prezentiranju te precizirane okolnosti realizacije darovnog ugovora. Domađoj Marić zatim je ocrtao važnost Zlamalikova teksta iz kataloga izložbe o donaciji umjetnina Dragana Plamenca Strossmayerovoj galeriji, koji je sačuvao biografske i povijesne podatke o ovom zagrebačkom muzikologu i skladatelju koji je svoju profesionalnu karijeru ostvario izvan Hrvatske. Jutarnji blok predavanja zaključen je doprinosom Ivana Mirnika, koji je donio pregled Zlamalikovih pothvata u izlaganju i obradi medalja i sitne plastike, s naglaskom na izložbu *Memorijal Ive Kerdića*, koja je imala izniman uspjeh i u Njemačkoj.

Popodnevnu sesiju započela je Nina Kudiš doprinosom složenom slučaju *fortune critice* i atribucije vodnjanskog *Panela blaženog Leonea Bemba*, koji je Zlamalik, usprkos mišljenjima domaćih i inozemnih stručnjaka da je djelo izvoran rad Paola Veneziana, već 1967. odredio kao rad njegova prethodnika. Husein Sejko Mekanović za svoj je prilog našao uporište u Zlamalikovim nezaobilaznim katalogima Strossmayerove galerije, točnije u njegovu opisu pet slika iz

franjevačkog samostana u Kraljevoj Sutjesci, te razmotrio okolnosti ulaska ovih umjetnina u zbirku Josipa Jurja Strossmayera. Temi Zlamalikovih ključnih zalaganja u ulozi upravitelja Strossmayerove galerije vratila se Ljerka Dulibić analizom njegovih kataloga uz osvrt na taj specifičan oblik povijesnoumjetničke literature i raspravu o mogućnostima budućeg prezentiranja zbirnog fonda muzeja, posebice u kontekstu tekuće obnove Akademijine palače te planiranja novoga stalnog postava i kataloga. Mario Pintarić u svojem je izlaganju predstavio novopronađene arhivske dokumente povezane s provenijencijom i smještajem oltarne pale-kopije prema Tizianovoj *Assunti*–riječkog slikara Giovannija Simonettija, koji je ujedno bio Strossmayerov posrednik za nabavu umjetnina u Veneciji, a koja se našla i u fokusu istraživanja Vinka Zlamalika. Osvrćući se na Zlamalikovu primjenu biografske metode u monografskoj obradi slikara Bele Čikoša Sesije, Mihaela Cik skrenula je pozornost na autorovo korištenje pojedinostima iz slikareva života u analizi umjetničkih djela te raspravila teorijsko poimanje autorstva u znanosti o umjetnosti. Skup je zaključen prilogom Petra Preloga, koji je pružio novi interpretativni pogled na Zlamalikovo rijetko spominjano bavljenje slikarstvom Ljube Babića u vidu dviju monografija, utoliko važnijih jer su napisane za vrijeme umjetnikova života i „u njegovoj blizini”.

Znanstveno-stručni skup posvećen Vinku Zlamaliku, kao i prethodni simpoziji organizirani u čast velikanima hrvatske povijesti umjetnosti, od kojih su mnogi obogaćeni i

vrijednim zbornicima koji su iz njih proistekli, još jednom je podsjetio stručnu javnost na korisnost i važnost interpretacije i predstavljanja prošlih doprinosa i znanstvenog nasljeđa. Očuvanje sjećanja na domaću povijest povijesti umjetnosti posebice se pokazalo važnim za reinterpretaciju i suvremeno tumačenje tema čijem su istraživanju naši prethodnici utrljali put. ✕

